

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Lukács István*

Cím: *Jókai-muzeumot rendeznek be özvegyének elnök-utcai házában*

Forrás: *Újság*

Bn.

(Hely)

VII. 1. 1937

(Idő)

(Köt. v. füzet)

(O.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Jókai ház

Idő

1937

Személy

Jókai-muzeumot rendeznek be özvegyének elnök-utcai házában

Minden úgy lesz a házban, mint Jókai utolsó otthonában volt

Elnök-utca 10. „Jókainé” — ennyi áll a villa kertjébe vezető ajtó névtábláján. Itt lakik az ibolyaszemű ember özvegye. („Jókainé önagsága” — amint sértődötthangu nyilatkozatában Németh Antal mondotta.) Ritkán jár el hazuról, kevés emberrel érintkezik, a nyilvánosság elől pedig már évtizedek óta tökéletesen elzárkózott. Ha megszólaltatni próbálják, azt üzeni, hogy *nincsen mondani-valója a világ számára.*

A tisztviselőtelepi finom uriházban Jókai sohasem lakott. Csak ezután költözik be, reméljük minél később. Az özvegy ugyanis elhatározta, hogy halála után az Elnök-utca 10-ből Jókai-muzeum lesz. Fényképek vannak Jókai utolsó otthonáról, meg vannak a butorok is, — tökéletesen be lehet újra rendezni. E pillanatban még kissé szétszórtak a Jókai-relikviák, egy részüket a Nemzeti Múzeum őrzi, egy részük a Petőfi-Házban van, de sok régi tárgy, kedves emlék az özvegy birtokában maradt. Az Elnök-utca 10. már is valószínű Jókai-muzeum.

Jókai- emlékek

Már a kert is Jókait idézi. Olyan rózsafajták illatoznak ott, mint a híres svábhegyi villa kertjében, ahol ő annyira szeretett keréskedni. *(Mi lett a svábhegyi villával? Jókai...)*

kainé a háboru alatt eladta egy bankvezérnek.) A svábhegyi villa berendezéséből valók az elnökutcai ház tornácának butorai. Magyaros motívumu szekrény, parasztleány, valami ismeretlen népművész festette az ajtajaira a tulipántokat. (Festőművészek, ha nálunk járnak — mondja kísérőnk — csodálattal nézik, milyen szép ez. Frank Frigyes elragadtatottan sóhajtozta: „Ha én ilget tudnék festeni!”) A szekrény mellett érdekesmultu tulipántos láda áll. Amikor az ország Jókai jubileumát rendezte, Komárom városa ebben a tulipántos lądában küldte el az ő összes iskolai bizonyítványát. A bizonyítványok a Nemzeti Muzeumba kerültek, a láda sem marad a lakásban, Jókainéknak az a terve, visszaküldi Komárom városának. Fogas a falon, ez is még Jókaié volt, nagyon szerette, 1886-ban kapta ajándékba. És a sarokban kis szegletes pad, erre nem szabad senkinek ráülni. Jókai anyjáié volt, a komáromi házból került Jókai lakásába. Már Jókai ügyelt arra, hogy *ezt a sarokpadot senki se használja, de az ő akarata volt, hogy azért maradjon mindig szem előtt.*

Petőfi és Jókai

Az ebédlő főfalán egy hatalmas pergament, 1886-ban küldte Párizsból ezen a pergamenten a párizsi magyarok üdvözlét Munkácsy Mihály. Ő maga írta az üdvözlő szöveget:

„A mi Istenünk óvja és segítse Jókait.” Az első aláírás Munkácsy, alatta az akkoriban Párizsban élő magyarok neve: Malonyay Dezső... Molnár Viktor... Horn Ede... Bertha Gábor... Simaházy-Tóth László... Pfeiffer Mór... és még sok név, Párizsban élő magyar diákok és munkások neve. Üvegsekreányben hatalmas óra, még Rákóczi korából való, Jókai kedvenc órája volt, büszkén mutogatta mindenkinek, hogy nemcsak azt olvasni le az óra lapjáról, hogy hány óra van, hanem azt is, milyen hónap, hányadik hét, milyen nap van. Az óra áll. Utoljára Jókai húzta fel, azóta nem nyultak hozzá, a holdjárást, a napjárást, a csillagképeket úgy mutatja, mint amikor Jókai utoljára felhúzta. Az óra felett öt francia lenyomat, forradalmi fejek, ezek még a dohányuteai

lakásból valók, ahol Petőfi és Jókai együtt lakott. Petőfi megnősült, sok holmit magával vitt, a képek Jókaira maradtak. Üvegsekreányben régi értékes emlék: ezüst tál, amelyet Szentpétery, a nagy ötvösművész ajánlott fel Jókainak. Az ezüst tál Szentpétery egyik legszebb munkája, tömegjelenetet ábrázol: Hunyady János a várnai csatában. Az üvegsekreányben még serlegek vannak, az egyiket 1873 augusztusában küldte „Jókai Mór és Laborfalvy Róza ezüstmenyegzőjére” a Hon szerkesztősége.

A szomszédos szobában Jókai csigái vannak. Imádtá a csigákat, szenvedélyes gyűjtő is volt, könyvet is írt a csigákról „A csigák regénye” címen. Amikor megjelent, a természettudósok csodálkozva kérdezték egymástól, hogyan van az, hogy Jókai olyan nagy csiga-szakértő. Egy kis asztalon bekeregetett képecske, Jókai dédelgetett emléke, kedves embereinek szívesen mutogatta ezt a képet s elmondta a kép érdekes történetét. Türr István felesége, született Bonaparte hercegnő a képen látható női alak. Egyszer a

Bach-korszak alatt udvari jelmezbe rendeztek és Türrné mint „Magyarország” jelent meg a bálon. A szoknyája Magyarország térképe volt, két kezén pedig vastag, ezüsből vert bilincseket viselt. A bál elején Ferenc József cercle-t tartott, amikor Türr Istvánné állt előtte, a király csodálkozva nézte a jelmezt. Látszott az arcán, hogy bántja valami. „Asszonyom, ez nem jelmez, ez már politika” — mondotta Ferenc József kissé haragosan, összeütötte sarkantyuit és tovább ment. A történetet Türr István mondta el Jókainak és a fényképet is, amely az érdekes jelmezben ábrázolja Türrné, a generális adta neki a Rivierán, ahol Jókai utolsó télét töltötte.

Passziánszkártya, porcellánkakas, diszkard

A falon Jókai-portré, Réti István híres képe, bundában mutatja. Körülötte három olajkép Jókainéről, Vastagh György, Márk Lajosé és Frank Frigyesé. Fára festett kis kép függ egy oldalfalon. Jókai festette az édesanyjáról. Ásvay Jókai Józsefné kék szemű világítanak a képről, Jókai édesanyjától örökölte szemének csodálatos kék színét. Van itt egy Jókai-rajz is, 1903 június 8-án rajzolta Jókai Mór“ feleségéről Siófokon. Kis gobelin bekeretezve, fél évszázaddal ezelőtt küldte a mesemondónak egy rajongója. Bluhoss Lamberta. A gobelinbe saját hajszálaival himezte be Jókai regényeinek a címét és a dedikációt: „Mély tiszteletem jeléül Bluhoss Lamberta.” Egy szekrényében hevernek Jókai passziánszkártyái. Szeretett passziánszozni. Ha új regényének meséjén gondolkozott, passziánszozott. Ő maga mondta, hogy legszebb elképzelései passziánsz közben vannak. A kártya mellett egy

porcellán kakas áll, a herendi porcellángyár küldte egyszer Jókainak, emlékeztetve arra, hogy az üldözések esztendeiben *Kakas Márton* néven irt. Nagy diszkard függ a szekrény ajtaján. *Nagy Bella* Dalmát játszotta a Nemzeti Színházban. *Jókai* bement az egyik próbára, látta, hogy *Nagy Bella* kezében egy kellék-kard van. Másnap *Jókai* vitte be gyönyörű hatalmas diszkardját — azt, amely itt függ most a szekrény ajtaján — a színházba. Azt mondta, *igazi királynőnek igazi kard jár.*

„Milyen fiatalos a keze...”

Itt van *Zala György Jókai-szobra*, egy kép 1903-ból, a 79 éves *Jókai Mórról*. „Nézze a kezét” — mondja kísérlök —, „milyen fiatalos, simabőrű a keze”. Amikor *Jókai* meghalt, öntvényt csináltak a jobb kezéről, a bronz öntvényen vették észre, hogy a hüvelykujján erős benyomódás volt. A tollszártól... Másik kép dolgozószobájában ábrázolja. A kép alján ez áll: *Nagy Bellának emlékül. Dr. Jókai Mór, 1896.* Ott áll könyvei, képei, szobrai közt szálfegyenesen. A bal falon régi tükör, még *Jókai* mamájáé volt. Foncsorozni sem kellett azóta. A tükör öregségét csak az mutatja, hogy egy kicsit sápadtabbnak látszik az, aki belenéz.

A fiókok is tele vannak *Jókai*-emlékekkel. Kéziratok, levelek, amelyeket ő irt, de visszajutottak az özvegyhez és levelek, amelyeket ő kapott. *Jókainé* már megcsinálta a *Jókai* muzeum tervét, kijelölte, hogy a szobáka hogyan rendezzék be. Az özvegy hálószobájából kell megcsinálni *Jókai* hálószobáját. A hálószekrényen most *Jókai* diszmagyaró fényképe van. A *Jókai*-muzeumban a hálószekrényre *Nagy Bella* fényképét kell tenni. Azt a képet, amely *Jókai* hálószekrényén volt. A kép megvan, szép fiatal lányt ábrázol, negyven év előtti divatu ruhában. Ez kép most a zongorán áll.

Lukács István